

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 12. veebruari 2022. a määruse nr 13 „Numbri broneerimise andmekogu põhimäärus“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 12. veebruari 2022. a määruse nr 13 „Numbri broneerimise andmekogu põhimäärus“ (edaspidi ka *NBA määrus*) muutmise eesmärk on viia NBA määruks sätestatud nõuded kooskõlla uue numbri broneerimise andmekogu tarkvaraga, mida arendatakse majandus- ja kommunikatsiooniministri 14. juuni 2011. a määruks nr 44 „Nõuded numbri liikuvuse tagamiseks sideettevõtja vahetamisel“ sätestatud uue numbriteisalduskorra ja ajakava kohaselt ning mis valmib 2026. aasta 1. novembriks. Määrus kehtestatakse elektroonilise side seaduse (ESS) § 28¹ lõike 2 alusel. Lisaks täpsustatakse andmekogu kasutamise tingimusi, nähes ette tavakasutaja kohustuse ennast andmekogus autentida ning kaotatakse sideettevõtjate kohustus kooskõlastada andmekogus numbriloo andmeid. Samuti luuakse võimalus, et erandlikes olukordades saab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet teha välisriigi äriühingu või selle esindaja eest vajalikke andmekogu toiminguid juhul, kui neil puudub võimalus tuvastada oma isikut Eesti autentimisteenuse kaudu.

Numbri broneerimise andmekogu¹ (edaspidi *NBA*) asutati ja võeti kasutusele juba 1. oktoobril 2005. Andmekogu pidamise eesmärk on tagada elektroonilise side seaduses ette nähtud numeratsiooni haldamise, numbrite broneerimise ja numbri liikuvuse nõuete täitmine. Nõuete täitmine seisneb teenusepakkujatele Eesti numeratsiooni plaaniga määratud numbrite, lühinumbrite, teenusnumbrite ja prefiksise kasutamiseks eraldamises, broneerimises, kliendile teenuseosutaja vahetamise korral numbri säilitamise võimaldamises ja kõigi nimetatud nõuete täitmise üle järelevalve tegemises.

Enamiku muudatuste iseloom on tehniline, seega ei suurenda halduskoormust. Muudatus, millega edaspidi kohustatakse andmekogu tavakasutajat ennast autoriseerima, võib tavakasutaja koormust võrreldes praegusega kasvatada ning see võib puudutada nii ettevõtjaid kui ka füüsilisi isikuid (eelnõu § 1 p 8). Halduskoormuse kasvu tasakaalustava meetmena on eelnõu kohaselt kavandatud kaotada sideettevõtjaile seni kehtinud kohustus kooskõlastada numbriloo andmed andmekogus (eelnõu § 1 p 1).

Muudatused avaldavad positiivset mõju õigusselgusele, kuna kajastavad õigemini andmekogusse kantavaid andmeid ja sellekohast protsessi. Muudatused puudutavad eelkõige numbriloo omanikke ning kaudselt sideteenuse kasutajaid.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiits- ja Digiministeeriumi sideturgude talituse nõunik Elena Reilent (elena.reilent@justdigi.ee, 5885 1081), sideturgude talituse peaspetsialist Liisi Moks (liisi.moks@justdigi.ee) ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (edaspidi *TTJA*) sideturu büroo peaspetsialist Kati Kabin (kati.kabin@ttja.ee). Eelnõu ja seletuskirja on

¹ [Numbri broneerimise andmekogu – riigi infosüsteemi haldussüsteem RIHA](#)

keeletoimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Inge Mehide (inge.mehide@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega Vabariigi Valitsuse tööprogrammiga. Eelnõuga muudetakse ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 12. veebruari 2022. a määruse nr 13 „Numbri broneerimise andmekogu põhimäärus“ 1. jaanuaril 2025 jõustunud redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 27.12.2024, 9.

Peaministri 12. augusti 2024. a korralduse nr 88 „Ministrite pädevus ministeeriumi juhtimisel ja ministrite vastutusvaldkonnad“ punkti 2 järgi kuulub telekommunikatsiooni korraldamine justiits- ja digiministri vastutusvaldkonda. ESS-is sätestatud volitusnormide alusel annab ja muudab määrusi ning tunnistab need kehtetuks valdkonna eest vastutav minister, seega muudab kõnealust ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri määrust justiits- ja digiminister.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb ühest paragrahvist.

Eelnõu § 1 punkti 1 kohaselt tunnistatakse § 3 lõigete 2 ja 3 punkt 1 kehtetuks, kuna numbriloo andmete kooskõlastamist volitatud töötaja uues NBA-s enam ei tee. Varem tuli andmekogus teha konkreetne toiming – luba kooskõlastada ehk aktsepteerida. Uues andmekogus sellist toimingut enam ei ole.

Eelnõu § 1 punktide 2 ja 3 kohaselt asendatakse § 3 lõike 3 punktis 2 tekstiosa „broneerimiseks vabastamine“ tekstiosaga „broneerimine ja vabastamine“ ning § 3 lõike 3 punktis 4 asendatakse tekstiosa „kehtivate andmete infopäringute esitamine“ tekstiosaga „päringute tegemine“. Muudatuste eesmärk on ühtlustada nende ülesannete kirjeldust, mis on sideettevõtjast volitatud töötlejal ja volitatud töötlejal, kes ei ole sideettevõtja, ning viia sõnastus kooskõlla andmekogu tegeliku toimimisega. Volitatud töötlejate ülesannete sisu ega ulatust ei muudeta, vaid korrastatakse regulatsiooni ning ühtlustatakse terminikasutust, et norm oleks selgem ja paremini rakendatav.

Eelnõu § 1 punkt 4 kohaselt täiendatakse § 3 lõikega 4. Kavandatava lõike 4 eesmärk on tagada andmekogu katkematu toimimine juhul, kui volitatud töötleja ei saa mõjuval põhjusel talle pandud ülesandeid täita. Muudatus võimaldab vastutaval töötlejal erandkorras ja ajutiselt tagada volitatud töötleja ülesannete täitmise ise, vältides seeläbi olukordi, kus andmekogu kasutamine või seadusest tulenevate toimingute tegemine osutub võimatuks.

Muudatuse vajadus tuleneb eelkõige juhtudest, kus andmekogu volitatud töötlejaks on välismaa äriühing või selle esindaja, kellel puudub võimalus autentida end Eesti autentimisteenuse TARA kaudu. Kuna juurdepääs andmekogule on võimalik üksnes TARA kaudu, ei pruugi välismaa äriühingute esindajad saada andmekogus vajalikke toiminguid teha. Sellisel juhul on vaja võimaldada vastutaval töötlejal tagada andmekogu toimimise jätkumine ja teha vajalikud toimingud.

Muudatus ei muuda vastutava ja volitatud töötleja rollijaotust, vaid loob erandliku asendusmehhanismi juhuks, kui volitatud töötleja ei saa objektiivsetel põhjustel oma ülesandeid täita. Vastutav töötleja tegutseb sellisel juhul oma seadusest tuleneva vastutuse raames ning üksnes ulatuses, mis on vajalik andmekogu eesmärgipärase toimimise tagamiseks.

Eelnõu § 1 punktide 5 ja 7 kohaselt asendatakse § 4 lõikes 1 sõna „vastutav“ sõnaga „vastutaval“ ning § 4 lõike 1 punktis 4 sõna „andekogus“ sõnaga „andmekogus“. Tegemist on keeleliste muudatustega, mille eesmärk on parandada määruses esinevad keele- ja sõnastusvead.

Eelnõu § 1 punkti 6 kohaselt tunnistatakse kehtetuks § 4 lõike 1 punkt 1, kuna vastutav töötleja ei sisesta enam kasutajate andmeid NBA-sse. Kasutajate ligipääsuõigusi hallatakse edaspidi pääsuhalduse kaudu.

Eelnõu § 1 punkti 8 kohaselt asendatakse § 4 lõikes 3 sõna „autoriseerimata“ sõnaga „autoriseeritud“. Tavakasutaja autoriseerituse nõue on vajalik andmekogu turvalisuse ja andmete väärkasutuse riski vähendamiseks. Kuna päringuga on võimalik saada teavet telefoninumbri kuuluvuse ning numbri teisaldamise protsessi hetkeseisu kohta, võib selliste andmete piiramatut kättesaadavust suurendada nende kasutamise riski pettuste, sotsiaalse manipuleerimise või muu pahatahtliku tegevuse eesmärgil.

Autoriseerimine tagab, et andmekogu kasutaja on tuvastatud. Samuti võimaldab see päringute tegemist logida ja kasutaja tegevust hiljem kontrollida ning vajaduse korral kasutaja juurdepääsu piirata või selle peatada. Seetõttu on tavakasutaja autoriseerituse nõue vajalik ja proportsionaalne meede andmekogu ning selles sisalduvate andmete turvalisuse tagamiseks.

Eelnõu § 1 punkti 9 kohaselt tunnistatakse § 6 lõike 2 punktid 2, 3, 10 ja 11 kehtetuks, kuna neid andmeid ei ole enam uues NBA-s vaja säilitada.

Uue NBA puhul ei ole numbriloo omaniku andmed NBA-s, sisselogimine käib läbi riikliku pääsuhalduse (volitused võetakse eesti.ee-st). Kehtetuks tunnistatakse § 6 lõike 2 punktid 10 ja 11, kus on sätestatud andmed, mis on numbriloo omanikule broneerimiseks kuuluvad vabad numbrid ning eraldamisele kuuluvad lühinumbrid ja tunnuskoodid, kuna selliseid numbreid ega koode enam ei ole. Seetõttu ei ole niisuguse andmeliigi säilitamine NBA-s põhjendatud. Tegemist oli numbrikasutuse varasema korraldusega, mille puhul olid numbrivahemikud reserveeritud numbri alguse järgi konkreetsele sideettevõtjale.

Muudatuse eesmärk on viia õigusakti regulatsioon kooskõlla andmekogus toimuva tegeliku andmetöötluse ja numbriliikuvuse protsessiga ning vältida sellist liiki andmete sätestamist, mida andmekogus enam ei kasutata ega säilitata.

Eelnõu § 1 punkti 10 kohaselt asendatakse § 6 lõike 2 punktis 9 tekstiosa „tunnuskoodid või“ tekstiosaga „riigisisese signalisatsioonipunkti koodid NSPC-d (ingl *National Signalling Point Code*) ja“. ESS-i § 2 punkti 62 kohaselt on tunnuskood numbrimärkide kombinatsioon, mida kasutatakse sidevõrgu või selle osade kasutamise korraldamiseks ja sideettevõtja eristamiseks sideteenuse osutamisel.

Tunnuskood NSPC on vajalik sidevõrkudevahelise signalisatsiooni ning numbrite marsruutimise korraldamiseks ning on seetõttu otseselt seotud numeratsiooni praktilise

kasutamisega. Erinevalt teistest tunnuskoodidest on nende andmete avaldamine vajalik numbrite broneerimise andmekogu eesmärkide täitmiseks. Teised tunnuskoodid olid varem NBA-s informatiivsel eesmärgil. Kuna tunnuskoodide puhul on tegemist numbripõhiste lubadega, saab info nende kohta TTJA numbrilubade infosüsteemist.

Eelnõu § 1 punktiga 11 tunnistatakse kehtetuks § 7 punkt 2. Paragrahvis 7 on sätestatud andmekogu alusdokumendid, milleks on punkti 2 kohaselt numbriloo omaniku volitus andmekogule juurdepääsu tagamiseks ning andmekogus numbrite teisaldamise, broneerimise või tühistamise toimingute tegemise kasutaja määramiseks. Uues NBA-s hakkavad volitused käima läbi eesti.ee, seega ei ole seda sätet enam vaja.

Eelnõu § 1 punkti 12 kohaselt ajakohastatakse § 8 lõikes 1 olevad viited seoses eelnõu § 1 punktis 9 nimetatud punktide kehtetuks tunnistamisega.

Eelnõu § 1 punktiga 13 tunnistatakse kehtetuks § 8 lõike 3 teine lause „Andmevahetus toimub läbi riigi infosüsteemi andmevahetuskäiki“, kuna see ei vasta enam tegelikule olukorrale. NBA ei kasuta andmevahetuseks X-tee. Varem oli X-tee kasutamine ette nähtud numbrite broneerimise ja vabastamise toimingute jaoks, kuid sellest loobuti vähese kasutusvajaduse tõttu. Numbrite liigutamisega seotud andmevahetus ei ole toimunud X-tee kaudu ning ka uue andmekogu puhul puudub selleks vajadus.

Eelnõu § 1 punkti 14 kohaselt jäetakse § 9 lõikest 3 välja üleliigne paragrahvimärk.

Eelnõu § 1 punkti 15 kohaselt tunnistatakse kehtetuks § 10 lõike 3 esimene ja teine lause: „Juurdepääsu ei piirata numbrikuuluvuse ja numbri teisaldamise hetkeseisu kajastavale andmetele. Huvitatud isikutele võimaldatakse juurdepääs nimetatud andmetele veebiliidese kaudu ööpäevaringselt.“

See regulatsioon on juba sätestatud kehtiva määruse § 4 lõikes 3, mille kohaselt on andmekogu tavakasutajal õigus teha infopäringuid numbri kuuluvuse ja teisaldamise protsessi hetkeseisu kajastavate andmete kohta. Seetõttu ei ole § 10 lõike 3 kahes esimeses lauses sätestatud vaja. Muudatusega välditakse regulatsiooni dubleerimist ning muudetakse õigusakti ülesehitus selgemaks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse eelnõul puudub otsene kokkupuude Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Eelnõuga kavandataval määrusel ei ole demograafilist mõju ega mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, samuti puudub mõju elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule ning kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Määrusega viiakse NBA määruks sätestatud nõuded kooskõlla uue numbri broneerimise andmekogu tarkvaraga. Kuna andmekogu loogika jääb samaks ja muutub ainult tehniline pool, ei kaasne määrusega mõju sideettevõtjatele, ettevõtjatele ja TTJA-le.

Eelnõukohase määruse peamised sihtrühmad on kõik sideteenuse kasutajad, numbriloo omanikud ning TTJA.

Sotsiaalne mõju

Sotsiaalne mõju seisneb sideteenuste suuremas turvalisuses ja elanike turvatunde paranemises. Tavakasutaja autoriseerituse nõue avaldab sideteenuse klientidele positiivset mõju, kuna aitab kaasa andmekogu turvalisusele ja andmete väärkasutuse riski vähendamisele.

Majanduslik mõju

Kehtiva määruse ajakohastamisel on sideettevõtjatele eelkõige tehniline ja õigusselgust parandav mõju. Muudatustega viiakse määruse regulatsioon kooskõlla NBA tegeliku toimimisega ning ajakohastatakse andmekogus töödeldavate andmete ja protsessi kirjeldust.

Muudatustega ei kehtestata sideettevõtjatele uusi sisulisi kohustusi ega suurendata nende halduskoormust. NBA määrusest jäetakse välja andmed, mida uues NBA-s enam ei kasutata või mida ei ole vaja andmekogus säilitada, samuti ebavajalikud toimingud. Lisaks kõrvaldatakse dubleerivad sätted. Seetõttu ei kaasne muudatustega sideettevõtjatele uusi andmete esitamise, töötlemise ega säilitamise kohustusi.

Määruse muudatusega kehtestatakse tavakasutaja autoriseerituse nõue, mis on vajalik andmekogu turvalisuse ja andmete väärkasutuse riski vähendamiseks. Sellega kaasneva halduskoormuse kasvu tasakaalustamiseks kaotatakse andmekogu volitatud töötleja seni kehtinud kohustus kooskõlastada numbriloo andmeid.

Muudatuste tulemusena muutub regulatsioon sideettevõtjatele selgemaks ning vastab paremini tegelikule numbrite haldamise ja numbriliikuvuse protsessile.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega TTJA-le lisategevusi ei kaasne, samuti ei laeku selle määruse rakendamisega seoses tulusid. Määruse rakendamine ei too kaasa lisakulusid ega -tulusid ka riigieelarvele.

6. Määruse jõustumine

Eelnõukohane määrus jõustub üldises korras. Kuna määrusega ei tehta võrreldes varem kehtinud korraga põhimõttelisi muudatusi, ei ole muudatustega tutvumiseks vaja ette näha lisaaga. Seetõttu on põhjendatud määruse jõustumine üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Andmekaitse Inspeksioonile, Riigi Infosüsteemi Ametile ning Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule.